

EU & miljøet

OVERBLIK OVER EU'S KLIMA- OG MILJØPOLITIK

DET ØKOLOGISKE RÅD

Fremtidens miljø skabes i dag

EU & miljøet

Overblik over EU's klima- & miljøpolitik

ISBN: 978-87-92044-58-7

Tekst: Jeppe Juul, Martin Bøndersgaard, Søren Dyck-Madsen, Lone Mikkelsen, Leif Jørgensen, Kåre Press-Christensen, Christian Ege, Ulla Skovsbøl (red.), Det Økologiske Råd.

Design: Birgitte Fjord | Grafisk design

Tryk: KLS Grafisk Hus A/S

Fotos: Middelgrundens Vindmøllelaug, Pietro Naj-Oleari, hidesey, Trafikministeriet, brytta, Maria Lund Jensen.

Udgivet af:

Det Økologiske Råd

Blegdamsvej 4B

2200 København N

Tlf. 33150977

E-mail: info@ecocouncil.dk

Web: ecocouncil.dk

Hæftet er gratis og kan bestilles i Det Økologiske Råds webshop på www.ecocouncil.dk

Den elektroniske version kan downloades gratis, men ved forsendelse opkræves porto samt et ekspeditionsgebyr på 10 kr.

Det Økologiske Råd er en uafhængig miljøorganisation, som finansieres af støttebidrag, medlemsindtægter og projektmidler fra fonde.

Dette hæfte er udgivet med støtte fra især Europarådet, desuden fra Energifonden, Velux Fonden og Villum Fonden.

EUROPA
nævnet

Indhold

Forord	3
EU og miljølovgivningen	4
Kemikaliepolitik i EU	6
Landbrugs- og naturpolitik i EU	9
Energi- og klimapolitik i EU	12
Luftkvalitet i EU	15
Transportens miljøbelastning i EU	17

KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

Forord

EU har i dag kolossal betydning for klima-, energi- og miljøpolitikken. En meget stor del af den danske politik på disse felter besluttes i EU, men samtidig er det gennem årene også lykkedes Danmark at få en betydelig indflydelse på EU's politik – også større, end man skulle forvente ud fra landets størrelse.

Miljøorganisationerne i Danmark som i de øvrige medlemslande retter en stor del af deres arbejde mod EU's institutioner, netop fordi det i høj grad er her, de vigtige beslutninger bliver truffet. Der kan også gøres meget på nationalt plan i f.eks. Danmark, men mange miljøproblemer er grænseoverskridende, og det er desuden svært at vedtage krav i Danmark, hvis de retter sig mod f.eks. importerede varer. Når EU derimod beslutter at stille bestemte krav til importerede kemikalier, bliver det taget alvorligt i Kina og i mange andre af de store producentlande.

Mange opfatter EU som en lukket mastodont, som almindelige borgere ikke kan påvirke. Men hvis vi arbejder sammen, som miljøorganisationerne gør på europæisk plan, er det faktisk muligt at påvirke beslutningerne. Ganske vist har industrien en stor stab af lobbyister, men mange medlemmer af EU-parlamentet er også interesserede i at få en modvægt til netop industriens lobbyister.

EU's miljø- og energipolitik var ret svag frem til slutningen af 1980'erne. Indtil da var f.eks. USA og Japan på flere felter mere progressive

end EU. Men så skiftede billedet. EU's traktat blev ændret i flere omgange, og hver gang fik EU-parlamentet større indflydelse. Samtidig var Parlamentet i 90'erne og starten af 00'erne præget af flertal, som var relativt optaget af miljø og bæredygtighed, og som ønskede at markere sig over for Ministerrådet – det er netop de to instanser, som skal blive enige om lovgivning. Efter valgene i 2004 og 2009 er flertallet i Parlamentet dog skiftet, og man kan ikke længere blot regne med, at Parlamentet trækker EU-lovgivning i en grønnere retning. Men Parlamentet er stadig tættere på borgerne og dermed lettere at påvirke end Kommissionen og Ministerrådet. Udviklingen viser, at det er vigtigt at stemme til valgene til EU-parlamentet – og afkræve kandidaterne svar om deres holdninger til klima og miljø.

I dette hæfte har vi valgt at gennemgå fire af de vigtigste politikområder: Klima & energi, kemikaliepolitik, landbrug & natur samt trafik & luftforurening. Vi ser på de vigtigste udfordringer, viser hvordan lovgivningen har udviklet sig på disse felter og giver en vurdering af, hvad der bør forbedres fremover. Hæftet er først og fremmest tiltænkt studerende, men alle, der interesserer sig for klima og miljø i europæisk sammenhæng, kan have udbytte af at læse med.

Christian Ege
Sekretariatsleder
Det Økologiske Råd

Oktober 2013

EU & miljølovgivningen

Den danske miljølovgivning er i høj grad påvirket eller direkte bestemt af beslutninger i EU. Det gælder på så forskellige områder som sprøjtning i landbruget, kvælstofpåvirkning af vandmiljøet, CO₂-udledning og energibesparelser, regler for kemikalier i alle mulige produkter, luft- og støjbelastning i boligkvarterer og meget mere. Retningslinjerne for EU's miljøpolitik bliver fastlagt i de såkaldte miljøhandlingsprogrammer. De har eksisteret siden 1970'erne, og hvert program har fokuseret på særlige indsatsområder. Det 7. miljøhandlingsprogram blev vedtaget den 19. juni 2013 under det danske EU formandskab og gælder frem til 2020.

FOKUSOMRÅDER I DET 7. MILJØ-HANDLINGSPROGRAM

- Biodiversitet
- Ressourceeffektivitet
- Kemikalier
- Bæredygtigt forbrug og produktion
- Implementering af allerede eksisterende miljølovgivning
- Udvikling af bæredygtige byer

Fælles regler

Fælles regler betyder, at virksomheder kan konkurrere på lige fod, og det er forudsætningen for, at EU's Indre Marked kan fungere. Formålet med Det Indre Marked er at sikre fri bevægelighed af varer, personer, tjenesteydelser og kapital på tværs af grænserne. Før Det Indre Marked trådte i kraft den 31. december 1992, var der en vis bekymring i Danmark for, at vi ville miste muligheden for

at gå foran på miljøområdet, når al lovgivning blev harmoniseret. I praksis har fælles regler imidlertid været med til at hæve standarderne for miljøbeskyttelse i mange lande. Samtidig er det afgørende, at Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (EUF-traktaten) åbner mulighed for, at det enkelte medlemsland kan indføre skrappe nationale regler for beskyttelse af miljø og arbejdsmiljø - forudsat de hviler på et videnskabeligt grundlag og ikke indebærer forskelsbehandling mellem indenlandske produkter og varer fra det øvrige EU.

Medlemsstaternes enegang på miljøområdet sker dog under skarp kontrol af Europa-Kommissionen, og det giver ret snævre handlemuligheder. Alligevel har Danmark flere gange haft held med at stramme reglerne. I 2012 lykkedes det f.eks. at fastholde et forbud mod visse klimaskadelige, fluorholdige industrigasser, som ellers skulle have været tilladt, og et dansk forbud mod ftalater i legetøj har også været en succes. Forbuddet blev ikke alene accepteret, men førte senere til et forbud mod ftalater i legetøj i hele EU. Ftalater bliver tilsat mange produkter for at gøre plastik blødt, men stofferne er mistænkt for at være hormonforstyrrende.

DE VIGTIGSTE TYPER RETSAKTER I EU

- **En forordning** gælder umiddelbart i hele EU – i sin ordlyd med alle enkeltheder – og træder i kraft, så snart den er vedtaget i EU.
- **Et direktiv** er bindende i sin hensigt, men ikke i sin ordlyd, og skal implementeres i den nationale lovgivning, før det træder i kraft. Der er en tidsfrist for, hvornår samtlige medlemslande skal have implementeret et direktiv.

TO TYPER DIREKTIVER:

- **Totalharmonisering** Direktivet skal implementeres nøjagtig, som det er – medlemslandene må ikke lave mildere regler – men har dog visse begrænsede muligheder for at stramme reglerne. Totalharmonisering anvendes over for alle varer, som kan handles over landegrænser, f.eks. krav til indholdsstoffer i eller udslip fra køretøjer, maskiner, legetøj, kosmetik og/eller elektronik.
- **Minimumsregler** Medlemslandene har fuld ret til at indføre strengere regler. Dette anvendes til regulering af miljøtilstande, f.eks. grænseværdier for luft- og vandkvalitet og/eller arbejdsmiljø.

Institutioner og lovgivning

De vigtigste institutioner i EU er Europa-Kommissionen, Europa-Parlamentet, Ministerrådet og Den Europæiske Unions Domstol, også bare kaldet EU-Domstolen.

Europa-Kommissionen består af en politisk ledelse med én kommissær fra hvert medlemsland. Der er således i øjeblikket 28 kommissærer, som hver står i spidsen for et såkaldt generaldirektorat. Kommissionen har eneret på at fremsætte lovforslag, og det er Kommissionens ansvar, at medlemslandene overholder de fælles love. Hvis Kommissionen mener, at et medlemsland overtræder eller undlader at implementere et direktiv, kan den anlægge sag mod landet ved EU-Domstolen.

Europa-Parlamentet er den eneste institution i EU, hvor medlemmerne vælges direkte ved demokratiske valg. Valget finder sted hvert femte år, og der er i øjeblikket 766 parlamentarikere (751 efter valget i maj 2014). Danmark har 13 pladser. Parlamentets magt er øget betydeligt gennem de seneste 25 år, og det har nu afgørende indflydelse på lovgivningsprocessen i EU.

Ministerrådet er reelt en række parallelle råd, hvor fagministrene fra de 28 medlemslande samles: Miljøministrene har ét råd, landbrugsministrene et andet osv. Stats- og regeringscheferne udgør tilsammen Det Europæiske Råd. Ministerrådet spiller en central rolle i lovgivningen og skal godkende ethvert lovforslag, før det kan vedtages. I den almindelige lovgivningsprocedure sker det med kvalificeret flertal. Landene stemmer med vægtede stemmetal efter størrelse.

EU-Domstolen er den øverste juridiske myndighed i EU med hjemsted i Luxembourg. Domstolens primære opgave er at dømme i sager, der vedrører EU-traktaten og at sikre, at EU-retten overholdes, fortolkes og anvendes på samme måde over hele EU. Domstolen kan afgøre sager, hvor medlemslandene, EU-institutioner, virksomheder og enkeltpersoner er parter. Som borger har man kun begrænsede muligheder for at anlægge sag direkte ved EU-domstolen.

Sådan bliver EU-love til

Der er to lovgivningsprocedurer i EU: *Den almindelige lovgivningsprocedure* (tidligere kaldet Den Fælles Beslutningsprocedure) og *den særlige lovgivningsprocedure*.

Den almindelige lovgivningsprocedure bliver brugt i miljølovgivningen og indebærer, at Kommissionen udarbejder et lovforslag i en lukket proces. Forslaget behandles derefter parallelt af Rådet og Europa-Parlamentet, således at de to institutioner stilles lige. Europa-Parlamentets behandling sker i fuld offentlighed, først i udvalg - f.eks. miljøudvalget - og dernæst i plenum. Rådets behandling er mere lukket. Hvis Råd og Parlament er uenige, er der to procedurer, hvor de i begge tilfælde skal blive enige. Der er en hurtig procedure kaldet *trialog*, som bliver stadig mere anvendt, og en langsommere med to behandlinger både af Råd og Parlament og i et såkaldt *forligsudvalg*.

Kemikaliepolitik i EU

Næsten alle almindelige varer, som vi bruger til daglig, indeholder industrielt fremstillede kemikalier. Det gælder kosmetik, vaskemidler, møbler, tekstiler, elektronik, legetøj og mange andre produkter. Industrielle kemikalier bidrager til velstand og komfort i hverdagen, men giver også alvorlige, grænseoverskridende problemer for miljø og sundhed. Derfor er det nødvendigt med en fælles kemikalielovgivning i EU og internationale aftaler som f.eks. FN's Stockholmkonvention, der regulerer brugen af farlige stoffer.

Menneskeskabte kemikalier er spredt over hele kloden i vand, jord og luft. Enhver EU-borger har mange forskellige industrikemikalier ophobet i kroppen, og der er fundet skadelige kemikalier i modermælk og i gravide mødres navlestrengs-blod. Efterhånden som industrikemikalierne bliver undersøgt for deres sundheds- og miljøskadelige effekter, viser flere og flere sig at kunne have sammenhæng med allergi, kræft, ændringer i arveanlæg og hormonelle systemer samt at have skadelig effekt på sårbare økosystemer, dyr og planter. Desuden har forskning i de senere år tilvejebragt megen ny viden om de såkaldte cocktaileffekter. Det vil sige konsekvenserne af, at mennesker og dyr udsættes for mere end ét stof ad gangen.

Inden EU's kemikalielov REACH trådte i kraft i 2007, var omkring 100.000 kemiske stoffer tilladt på markedet i EU, og 85 pct. af dem var utilstrækkeligt undersøgt. Derfor var der enighed om behovet for en ny og strammere lovgivning. Brugen af kemikalier er nu reguleret af forskellige retsakter i EU, men REACH er uden sammenligning den mest omfattende.

REACH – EU's store kemikalielov

REACH er en forordning, som omfatter alle industrielt fremstillede kemikalier. REACH står for **R**egistration, **E**valuation and **A**uthorisation of **C**hemicals (registrering, vurdering og godkendelse af kemikalier). Loven skal sikre, at alle kemikalier bliver undersøgt forsvarligt, før de kommer på markedet. Med REACH blev forsigtighedsprincippet¹ indført i EU's kemikalielovgivning, og desuden blev det pålagt industrien at bevise, at kemikalierne produceres og anvendes forsvarligt. Uden den fornødne dokumentation for det, kan produktet ikke markedsføres. Det kaldes "no-data-no-market" princippet.

R: Registreringen er det bærende element i REACH. Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) i Helsinki står for registreringerne. Det er dog kun kemikalier, som markedsføres i mængder over 1 tons pr. producent, som skal registreres, og dermed gælder kravet kun for ca. 30.000, af de mere end 100.000 kemikalier, der skønnes at være på EU's marked. Desuden skal kravet først implementeres i 2018. Derudover kan det forventes, at industrien vil levere mangelfulde oplysninger for 60 pct. af stoffernes vedkommende, fordi der er velkendte smuthuller i systemet. Hvis der ikke strammes op, vil mange stoffer dermed forblive på markedet på trods af faren for mennesker og miljø.

E: Evaluering/vurdering ECHA gennemgår industriens indberetninger og vurderer udvalgte stoffer i samarbejde med repræsentanter for EU-landenes myndigheder i det såkaldte medlemsstatsudvalg. Udvalget kan enten acceptere brugen af et kemikalie, hvis

¹ Forsigtighedsprincippet er et retsligt princip inden for miljølovgivning, som indebærer, at hvis der er videnskabelig indikation for risiko for alvorlige eller uoprettelige skader, må indgreb over for f.eks. potentielle forurenere ikke udsættes alene med henvisning til videnskabelig usikkerhed.

REACH KORT FORTALT

- REACH er EU's store kemikalielovgivning. Forordningen trådte i kraft i 2007 og erstattede 40 direktiver.
- REACH står for **R**egistration, **E**valuation, **A**uthorisation of **C**hemicals.
- Målet med REACH er at sikre et højt beskyttelsesniveau for mennesker og miljø og at øge virksomhedernes konkurrenceevne og innovation.
- REACH bygger på forsigtighedsprincippet.
- REACH pålægger industrien selv at fremlægge data for et stof, før det kan markedsføres.
- For særligt farlige stoffer skal virksomheder påvise, at de ikke skader sundhed og miljø. Tidligere skulle myndighederne bevise, at stoffer var farlige, før de kunne forbydes.

alle krav til data og sikkerhed er opfyldt, eller kræve begrænsning eller udfasning, hvis stoffet vurderes at ville udgøre en risiko for mennesker og miljø. Disse vurderinger vil altid være gældende for alle EU-lande.

A: Authorisation Nogle kemikalier er så problematiske, at de i princippet burde udfases. De falder under en særlig godkendelsesordning, 'authorisation,' hvor stoffet kun må anvendes på præcis den måde, som er blevet tilladt. De særligt problematiske stoffer kaldes SVHC: *Substances of Very High Concern*. Disse stoffer bliver først sat på den såkaldte kandidatliste, mens de afventer et eventuelt forbud. Herfra overføres de evt. til autorisationslisten. Når de er opført her, skal de substitueres (erstattes), hvis der findes egnede alternativer.

Hvis ECHA vurderer, at et særligt farligt stof bliver anvendt på en tilstrækkeligt sikker

måde - hvilket ikke er nærmere specificeret i REACH - skal industrien udarbejde en plan for substitution, men er ikke forpligtiget til at følge den. Det kan i værste fald medføre, at stoffer, som kan give f.eks. kræft, fosterskader, reproduktive sygdomme og hormonelle ubalancer, kan forblive på markedet, selv om der findes bedre alternativer.

Centrale direktiver og forordninger om kemikalier

Der er kemiske stoffer på markedet, som ikke reguleres af REACH. Det gælder bl.a. sprøjtemidler - pesticider og biocider - stoffer til human- og veterinærmedicinske lægemidler samt tilsætningsstoffer til fødevarer og foder. Desuden er kemikalier i forbrugerprodukter uden for REACH. De bliver reguleret af andre særlige forordninger eller direktiver.

Nogle af de væsentligste er:

- RoHS-direktivet (**R**estriction of **H**azardous **S**ubstances)
- Kosmetikforordningen
- Legetøjsdirektivet

RoHS-direktivet

RoHS-direktivet skal begrænse brugen af særligt farlige stoffer i elektroniske produkter, og sikre at stofferne bliver forsvarligt håndteret, når produkterne bliver kasseret. Det drejer sig om bly, kviksølv, cadmium, krom VI, PBB og PBDE. De to sidstnævnte er bromerede flammehæmmere.

Kosmetikforordningen

Kosmetikforordningen trådte i kraft den 11. juni 2013 og erstattede et direktiv. Formålet var at forenkle og præcisere kravene til forbrugerbeskyttelse. Samtidig er kravene til sikkerhedsvurdering blevet skærpet. Bl.a. skal

den person, der udfører vurderingen, som minimum have en akademisk uddannelse inden for farmaci, toksikologi, medicin eller lignende. Desuden kræver den nye forordning, at alle kosmetiske produkter skal anmeldes, og at indhold af nanomaterialer skal mærkes.

Legetøjsdirektivet

I 2011 trådte et nyt legetøjsdirektiv med skærpede sikkerhedskrav i kraft. I Danmark blev implementeringen afsluttet den 20. juli 2013. Direktivet gælder legetøj til børn under 14 år og regulerer, hvilke kemikalier, der må findes i produkterne, i hvilke mængder, og i hvor høj grad de må afgives fra produktet. Produkter omfattet af legetøjsdirektivet skal være CE-mærkede.

I direktivet er der bl.a. krav til de såkaldte CMR-stoffer, dvs. kemikalier, der enten kan føre til kræft, skade gener eller forplantningssystem samt til visse allergifremkaldende stoffer. Det er en forbedring i forhold til tidligere. Alligevel går mange stoffer fri, selv om de kan udgøre en risiko for blandt andet allergi eller hormonforstyrrelser. Desuden falder mange produkter, som almindelige forbrugere anser for legetøj, uden for direktivet. Det gælder f.eks. rulleskøjter og udstyr til vandsport, såsom baderinge.

Det Økologiske Råds vurdering af kemikaliepolitikken

Da REACH trådte i kraft i 2007, var det på mange måder et stort skridt på vejen til et mere giftfrit Europa, men forordningen har i praksis vist sig utilstrækkelig. Der er undtagelser og smuthuller for industrien, og flere vigtige beslutninger om f.eks. hormonforstyrrende stoffer og nanomaterialer er udskudt til fremtidige revisioner af loven.

Farlige kemikalier er et af verdens alvorligste miljøproblemer, kun overgået af klimaforan-

dringerne. Vi ved, at mænds sædkvalitet er blevet kraftigt forringet igennem et par årtier. Vi ved, at piger kommer tidligere i puberteten, og at drengebørn i stigende grad bliver ramt af visse typer fosterskader. Og vi ved, at industrikemikalier, som udledes i miljøet, kan virke hormonforstyrrende på snegle, fisk, krokodiller og andre dyr. Den viden bør føre til handling.

Der skal opstilles klare kriterier for hormonforstyrrende stoffer, så de reguleres lige som f.eks. kræftfremkaldende stoffer. Desuden skal nanomaterialer og cocktaileffekter tænkes ind i lovgivningen. Endelig er det under alle omstændigheder afgørende, at kemikalierne reguleres, før de når markedet. Det er både bedre og billigere at forebygge skader end at rette op på dem, når de først er sket.

Landbrugs- & naturpolitik i EU

Den fælles landbrugspolitik i EU – kaldet CAP (Common Agricultural Policy) – er lige så gammel som det europæiske fælleskab selv. De oprindelige retningslinjer blev fastlagt i Romtraktaten i 1957, og den første version af landbrugspolitikken trådte i kraft i 1962. På det tidspunkt var 2. Verdenskrigs sult og fødevarer-mangel stadig i klar erindring. Målet var derfor at sikre forbrugerne mad nok til rimelige priser samtidig med, at landmændene opretholdt en rimelig indtjening. Midlerne var markedsstyring i form af garanterede mindstepriser til landmændene, støtteopkøb (intervention), eksportstøtte og told på importerede fødevarer.

DEN FÆLLES LANDBRUGSPOLITIK (CAP)

- skal sikre fødevarer nok til de europæiske forbrugere til rimelige priser
- skal sikre landmændene en rimelig indtjening
- koster 40 pct. af EU's budget – 445 mia. i 2013

Landbrugspolitikken var en succes i det første årti og målet om øget produktion og, lave fødevarerpriser blev i høj grad nået. Fra midten af 70'erne var EU (EF) selvforsynende med en lang række landbrugsprodukter. Hvor problemet tidligere var mangel på landbrugsvarer, var der nu overskudsproduktion, som blev opkøbt af EU via interventionsordningerne og lagt på lager. Overskudsproduktionen var både dyr og uhensigtsmæssig, og derfor stod det i stigende grad klart, at der var behov for en reform af landbrugspolitikken.

CAP reformeres

Målsætninger og virkemidler i landbrugspolitikken er ændret gennem en række reformer, og nye globale og miljømæssige udfordringer er i stigende grad kommet i fokus. Med den afgørende McSharry-reform fra 1992 begyndte en grundlæggende omlægning af landbrugsstøtten fra prisstøtte til direkte støtte, der er uafhængig af, hvor meget landmanden producerer pr. hektar eller pr. dyr. Frem til 2005 gik landbrugsstøtten dog stadig hovedsageligt til eksportstøtte og intervention.

Støtten blev med den følgende reform, som trådte i kraft i 2005, ændret fra produktionsstøtte til arealstøtte, som blev udbetalt direkte til landmændene. Hovedparten af støtten blev dermed 'afkoblet' – det vil sige uafhængig af produktionens størrelse, mens eksportstøtte og interventionsopkøb stort set ophørte.

SØJLERNE I EU'S LANDBRUGSPOLITIK

1. **Søjle I** Direkte landbrugsstøtte og markedsordningen. Hovedparten af støtten er afkoblet fra produktionen og betinget af, at landmanden overholder bestemte regler for miljø, fødevarer sikkerhed, dyre- og plantesundhed samt dyrevelfærd (krydsoverensstemmelse).
2. **Søjle II** Støtte til udvikling i landdistrikterne og miljøstøtte. Udbetalingen forudsætter national medfinansiering. Målet med landdistriktspolitikken er at forbedre landbrugets konkurrenceevne gennem omstrukturering og innovation og forbedre livskvaliteten i landdistrikterne.

Den seneste reform af landbrugspolitikken faldt på plads i september 2013 og gælder perioden 2014-2020. Den reducerer den samlede støtte til landbruget en smule - mest i de gamle medlemslande. I Danmark vil den direkte landbrugsstøtte således være 20 pct. mindre i 2020 end i 2013, og landdistriktsmidlerne bliver beskåret 25 pct.

Reformen giver de enkelte lande mulighed for at overføre op til 15 pct. af den direkte støtte til landdistrikts- og miljøstøtte. Det kaldes modulation og er ikke forbundet med krav om national medfinansiering. Det modsatte bliver imidlertid også muligt nu. Særligt kriseramte lande kan overføre helt op til 25 pct. den modsatte vej. Det kaldes omvendt modulation.

Mens reformen var undervejs, havde Kommissionen en ambition om en grønnere landbrugspolitik bl.a. i kraft af særlige miljøkrav, som landmænd skulle leve op til for at modtage direkte betalinger, men kravene er blevet udvandet og får kun ringe virkning i Danmark.

Centrale direktiver om landbrugets miljøforvaltning

Der er et stort spild af næringsstoffer fra landbruget, og det påvirker natur, miljø, grundvand og klima. Samtidig er landbruget den vigtigste forvalter af landskab og natur. Derfor har EU indført en række regler for natur og miljø, folkesundhed, dyre- og plantesundhed, dyrevelfærd samt god landbrugspraksis og miljøtilstand.

For at få udbetalt landbrugsstøtte skal landbrugene i øjeblikket leve op til 123 krav baseret på eksisterende lovgivning. Princippet kaldes 'krydsoverensstemmelse.' Kravene vedrører miljø, folkesundhed, dyre- og plantesundhed,

dyrevelfærd samt god landbrugspraksis og miljøtilstand. Krydsoverensstemmelse indebærer reelt dog blot, at landmænd skal overholde loven for at få udbetalt støtten.

De væsentligste direktiver, som påvirker landbruget, er:

Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979

Direktivet skal beskytte alle fuglearter og deres levesteder i Europa.

Habitatdirektivet fra 1992 Direktivet angiver bevaringsmål for truede naturtyper og arter i EU. Der er et vist overlap mellem de arealer, der er udpeget under de to direktiver. Sammen kaldes dette netværk af beskyttede områder for Natura 2000. I Danmark er 360.000 hektar udpeget som Natura 2000 områder. Det er 8,3 pct. af arealet.

IPPC-direktivet fra 1996 (i dag kaldet IE)

Direktivet kræver, at særligt forurenende virksomheder skal indhente godkendelse til deres produktion. Godkendelsen kræver, at væsentlige miljøkrav er overholdt, og virksomhederne skal selv forebygge og mindske forureningen fra produktionen. Direktivet omfatter husdyrbedrifter over 75 dyreenheder og kræver bl.a. brug af Best Available Technology (BAT)¹.

Vandrammedirektivet fra 2000

Direktivet udgør den overordnede ramme for EU's beskyttelse af vandløb, søer, kystvande og grundvand. Målet er, at alle vandområder skal opnå "god økologisk tilstand" inden 2015, med mulighed for udsættelse til 2027. Direktivet blev implementeret i Danmark i 2003 med Miljømålsloven, der desuden rummer reglerne fra Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiverne.

Direktiver om pesticider af 1991 og 2009

I 1991 begyndte opbygningen af en harmo-

1 En dyreenhed svarer det antal husdyr, som producerer en gødningsmængde med et samlet kvælstofindhold på 100 kg N. 1 DE svarer til én ko med opdræt eller 3 søer med smågrise.

niseret liste over aktivstoffer i pesticider, og der kom regler om pesticidrester i fødevarer. Et direktiv fra 2009 omhandler bæredygtig anvendelse af pesticider.

Biodiversitetskonventionen fra 1992

EU har tilsluttet sig FN's biodiversitetskonvention og forpligtet sig til at stoppe tabet af biodiversitet senest i 2020. EU har pålagt medlemslandene at udarbejde delmål og nationale handleplaner for at opfylde målet.

Det Økologiske Råds vurdering af landbrugspolitikken

Den seneste reform af den fælles landbrugspolitik, CAP, markerer et beklageligt brud på en udvikling, hvor en stadig større del af landbrugsstøtten blev brugt på natur, miljø og bedre levevilkår på landet. Når medlemslandene har implementeret reformen, vil det efter alt at dømme resultere i en markant reduktion af støtten til natur og miljø i hele EU.

Den fælles landbrugspolitik skal stadig sikre landmændene en rimelig levestandard, og det mål er endnu ikke opfyldt for alle – kun for de mest effektive. Desuden kapitaliseres støtten. Det vil sige, at forventningen om en given støtte får jordpriserne til at stige, så støtteordningen gavner de landmænd, som ejer jorden, når støtten træder i kraft og ikke dem, der køber eller lejer jord senere.

Den anden centrale målsætning om, at forbrugere skal have billige fødevarer, er opfyldt, men fødevarekvaliteten og sundheden kommer i anden række. Det ændrer den seneste reform ikke ved.

EU's landbrugspolitik medvirker stadig til at skævvride verdensmarkedet for fødevarer til skade for landmænd i ulandene. De reformer,

landbrugspolitikken har undergået de seneste tyve år, har dog mindsket de skadelige effekter væsentligt i kraft af, at størstedelen af støtten er blevet afkoblet produktionen.

Landdistriktspolitikken indeholder fornuftige instrumenter til belønning af landmænd, som gør en ekstra indsats for natur og miljø, men midlerne er helt utilstrækkelige. Danmark er nødt til at benytte muligheden for frivilligt at overføre midler fra direkte støtte til miljøstøtte. Ellers når vi ikke de miljømål, som allerede er fastlagt af direktiverne, og vi får ikke stoppet forringelserne i forhold til biodiversitet, naturkvalitet, miljø og klima.

Lande, som er særligt hårdt ramt af krisen, vil formentlig i vidt omfang benytte sig af omvendt modulation og konvertere miljøstøtte til direkte støtte for at hjælpe landmændene og samtidig spare statskassen for udgifter til medfinansiering. Det medfører en betydelig forskydning i konkurrenceforholdene, og vil derved gøre det svært for andre lande – f.eks. Danmark – at overføre flere penge til miljøstøtten.

Energi- & klimapolitik i EU

Stabil og sikker energiforsyning er afgørende for ethvert industrialiseret samfund, og EU står i dag over for to store udfordringer på energiområdet: Den langsigtede forsynings-sikkerhed og omstillingen til en klimavenlig, fossilfri energiforsyning. EU er afhængig af importerede fossile brændsler – kul, gas og olie – og uden ændringer i energipolitikken vil afhængigheden vokse. Det fastslog 'Grønbog om energiforsynings-sikkerhed' i 2000. Grønbogen konkluderede, at EU er nødt til at satse massivt på energieffektivisering og omstilling til vedvarende energikilder. Samtidig skal og vil EU gøre sit til at reducere CO₂-udslippet fra energiforbruget af hensyn til klimaet. Afbrænding af fossile brændsler fører til udledning af CO₂, og ifølge den seneste rapport fra FN's klimapanel IPCC (september 2013) er der ikke nogen forskningsmæssig tvivl om, at den menneskeskabte CO₂-udledning er skyld i globale klimaforandringer. Hvis disse skal bremses, skal udledningen ned.

EU's stats- og regeringschefer besluttede i 2007, at EU skal have skåret 80-95 pct. af klimagasudledning i 2050. Udledningen fra energiforbruget skal fjernes helt for at give plads til en vis husdyrproduktion. Især køer belaster klimaet med metan fra fordøjelsen, og metan er 25 gange så stærk en klimagas som CO₂.

EU'S 20-20-20 MÅL

- Udledningen af klimagasser skal reduceres 20 pct.
- Andelen af vedvarende energi skal øges 20 pct.
- Energieffektiviteten øges med 20 pct.
- Målene skal nås inden 2020

I 2008 vedtog EU derfor en stor energireform, en klima- og energipakke, med det såkaldte '20-20-20-mål.' Det indebærer, at udledningen af klimagasser skal reduceres med 20 pct., andelen af vedvarende energi skal øges til 20 pct. (bindende) og energieffektiviteten med 20 pct. (frivilligt) – alt sammen inden 2020. Virkemidlerne er en række direktiver og andre retsakter. Nogle af dem har vist sig at være ganske effektive, mens især kvotehandelsdirektivet har været en fiasko.

EU's kvotehandelssystem

EU's kvotehandelssystem trådte i kraft allerede i 2005. Energiselskaberne og de mest energiintensive industrier fik fra starten gratis tildelt bestemte udledningstilladelser i form af CO₂-kvoter. Udleder man mindre, kan overskydende kvoter gemmes til senere eller sælges. Udleder man mere, må man ud på markedet og købe kvoter eller evt. betale for reduktioner i tredjelande (JI og CDM-ordningen).

Kvotesystemet skulle have været hovedhjørnestenen i EU's klimapolitik. Det var meningen, at markedet gennem kvotehandel skulle sikre den mest omkostningseffektive CO₂-reduktion og gøre det rentabelt at investere i energibesparelser og vedvarende energi. Men sådan er det ikke gået, fordi markedet er brudt sammen. De gratis udledningstilladelser skulle gradvist erstattes af betalingskvoter, men systemet blev indført på en måde, der i praksis betyder, at man ikke kan reducere mængden af kvoter. Dertil kommer, at recessionen i kølvandet på finanskrisen er gået hårdt ud over erhvervslivet mange steder i EU, og det har fået CO₂-udledningen til at falde drastisk. Derfor

er der stort overskud af kvoter, og kvoteprisen er helt i bund. Konsekvensen er, at systemet slet ikke fungerer som motor for reduktion af udledningen. Det fremmer hverken energi-effektivisering, innovation eller omstilling til vedvarende energi.

KVOTEHANDEL

- **Hvad er en kvote?** En kvote er et bevis for retten til at udlede et ton CO₂. Kvoten eksisterer kun elektronisk i kvoteregisteret. En kvote kan købes og sælges i alle EU-lande, uanset hvor i EU den er udstedt. Prisen er som på ethvert marked bestemt af udbud og efterspørgsel. Men på kvotemarkedet er udbuddet – dvs. den samlede mængde af udledningsrettigheder – fastsat politisk.
- **Hvilke virksomheder er omfattet?** Omkring 11.000 europæiske kraftværker og industrivirksomheder med egne store energianlæg – herunder ca. 360 danske – som til sammen står for ca. 45 pct. af CO₂-udledningen i EU.
- **Hvad er ikke omfattet af kvotesystemet?** Brændselsforbruget i energilette virksomheder, olie og naturgas til opvarmning af boliger og offentlige institutioner, køretøjers forbrug af benzin og diesel samt landbrugets udslip af drivhusgas-serne metan og lattergas fra husdyr og gødsningen.

Centrale energidirektiver

Der er en række direktiver, som har afgørende betydning i energi- og klimapolitikken. Det er VE-direktivet, energieffektiviseringsdirektivet og direktiverne om ecodesign og energimærkning.

VE-direktivet - om vedvarende energi

Direktivet kræver, at 20 pct. af energiforbruget i EU i 2020 skal komme fra vedvarende energikilder (VE) såsom vind, sol, vandkraft, jordvarme og biobrændsler. I 2010 var tallet 9,8 pct. De enkelte lande har dog deres egne mål afhængigt af bl.a. potentialet for vedvarende energi og økonomisk formåen. Maltas mål er f.eks. 10 pct. mens Sveriges er 49 pct. Hvis et land overopfylder sit nationale mål, kan overskuddet 'sælges' til andre lande.

Alle lande har pligt til at fremlægge handlingsplaner for, hvordan de vil opfylde kravene, men de må selv om, hvor de koncentrerer indsatsen. Transportsektoren skal dog under alle omstændigheder dække mindst 10 pct. af sit forbrug med vedvarende energi. Den billigste måde at opfylde direktivet på er ved at reducere energiforbruget. Hvis et land satser massivt på energieffektivisering og f.eks. halverer forbruget, så vil en eksisterende andel på 20 pct. vedvarende energi af sig selv stige til 40 pct.

Energieffektiviseringsdirektivet

Under det danske EU-formandskab i første halvdel af 2012 blev energieffektiviseringsdirektivet forhandlet på plads med en række bindende virkemidler, som skal sikre en intensiv indsats for effektivisering af energiforbruget. Man forventer, at landene ved at opfylde direktivet reducerer forbruget med mindst 17 pct. og dermed er en stor del af 2020-målet om 20 pct. energieffektivisering opfyldt. Direktivet er bygget op efter dansk model med bindende sparekrav til energiselskaberne.

Erfaringer fra Danmark viser, at der ikke mindst i industrien er store besparelser at hente ved at investere i energieffektivisering. Investeringerne er ofte betalt tilbage på 1-3 år og gavner derfor på længere sigt ikke bare klima og miljø men, også økonomi og konkurrenceevne.

Ecodesign og energimærkningsdirektiver

EU har lovgivning om energimærkning og om ecodesign, som stiller krav til energiforbrugende produkter. Der er tale om rammelovgivning fastlagt i separate direktiver. Denne lovgivning har allerede leveret betydelige resultater. Kravene udmøntes i forordninger, der typisk træder i kraft efter to år og skærper kravene efter fire år.

Energimærkning giver forbrugerne mulighed for nemt at sammenligne produkter og vælge de mest energivenlige. Det fremmer motivationen for produktudvikling. Alle energiforbrugende produkter skal mærkes med A-G-mærkning, hvor de bedste ligger i klassen A+++. Mærkningen har i praksis stor indflydelse på forbrugernes valg af hårde hvidevarer og andre energiforbrugende apparater. Forbrugeren sparer penge ved at købe energieffektive produkter, og miljøet bliver sparet for CO₂-udledning.

Ecodesignreglerne sætter minimumskrav til produkternes miljøbelastning og fjerner dermed de energi- og miljømæssigt ringeste produkter fra markedet, så forbrugerne aldrig ser dem på hylderne. Ca. 80 pct. af et produkts samlede miljøbelastning bliver fastlagt i designfasen, og derfor er det særdeles effektivt at sætte ind her. Der er ecodesignregler for pumper, lyskilder, ovne, køleskabe, frysere, værktøjsmaskiner og meget andet.

Vurdering af energi- og klimapolitikken i fremtiden

Selv om VE-direktivet, energieffektiviseringsdirektivet og reglerne om ecodesign og energimærkning har haft positive effekter, er der brug for, at de bliver strammet op og implementeret endnu mere effektivt end i dag. Samtidig er det nødvendigt at skrue tempoet

for lovgivningsprocessen op og om muligt at få et kvotesystem eller noget tilsvarende til at fungere. Sker det ikke, kan EU ikke nå sine langsigtede klimamål. Reduktionsmålet skal formentlig strammes til over 50 pct. allerede i 2030, hvis EU skal kunne levere sin del af indsatsen for at nå sit eget mål om at bremse temperaturstigningen til de maksimalt to grader, som forskerne anser for grænsen for meget dramatiske klimaforandringer. Et CO₂-reduktionsmål for 2030 kan dog ikke stå alene, men skal følges af ambitiøse mål for vedvarende energi og energieffektivisering.

Luftkvalitet i EU

Sort røg fra fabriksskorstene og boligkvarterer indhyllet i kulos er fortid i langt de fleste EU-lande. Gennem de seneste 25 år har fælles regler reduceret forureningen betragteligt, men luftforurening koster stadig hvert år mange europæere livet. I EU er der fortsat 400.000-500.000 for tidlige dødsfald årligt på grund af forurening med fine partikler og ozon, og millioner bliver syge af denne form for forurening, fordi EU's grænseværdier stadig er meget lempelige. Danmark opfylder således alle EU's grænseværdier for fine partikler, men alligevel dør 2-3.000 danskere hvert år for tidligt på grund af partikelforurening. Til sammenligning dør 200 årligt i trafikken. Hvis grænseværdier for fine partikler blev fastsat med den sikkerhedsmargin, som bruges for f.eks. drikkevand, skulle den være 100-1.000 gange lavere.

Luftforureningen skader desuden økosystemer og landbrugsproduktion og koster ifølge Europa-Kommissionen samfundet 2.500-5.000 mia. kr. årligt på EU-plan. Til sammenligning er Danmarks BNP godt 1.500 mia. kr.

Der findes to væsensforskellige problemstillinger, når det gælder luftforurening. Den ene er forurening med de sundhedsskadelige, fine partikler, ozon og skadelige stoffer som svovldioxid, kvælstofoxider m.fl. Den anden er udledning af CO₂ fra biler, kraftværker, private oliefyr og alle andre anlæg, der bruger fossile brændsler. Den udledning er ikke i sig selv farlig for menneskers helbred, men er til gengæld skadelig for klimaet, fordi CO₂ fungerer som drivhusgas. (Læs mere om CO₂-reduktion i kapitlerne *EU's klima- og energipolitik* og *Transportens miljøbelastning i EU*).

Vigtige direktiver om sundhedsskadelig luftforurening

Luftkvaliteten bliver reguleret af en række direktiver, som falder i tre kategorier:

- **Emissionsregulering** - regulerer den totale luftforurening fra medlemsstaterne
- **Immissionsregulering** - regulerer luftkvaliteten i medlemsstaterne
- **Kilderegulering** - regulerer luftforureningen fra de enkelte kilder i medlemsstaterne

EU-REGULERINGEN AF DEN SUNDHEDSSKADELIGE LUFTFORURENING SKAL:

- Beskytte mennesker, økosystemer, landbrugsproduktion m.v. mod skadelig luftforurening
- Reducere den grænseoverskridende luftforurening mellem medlemsstater og ud af EU
- Sikre ens konkurrencevilkår internt i EU gennem fælles regulering af luftforurening
- Implementere internationale aftaler og anbefalinger fra især FN/WHO i EU

National Emission Ceilings Directive (NEC)

Direktivet regulerer den totale årlige emission af svovldioxid (SO₂), kvælstofoxider (NO_x), ammoniak (NH₃) og flygtige organiske stoffer (VOC) fra medlemsstaterne via emissionslofter målt i tons pr. år. NEC-direktivet regulerer dermed grænseoverskridende luftforurening og er

EU's implementering af FN's Göteborg-protokol. Hidtil har forureningen med fine partikler (PM_{2,5}) ikke været omfattet, men vil blive det fremover som følge af de seneste ændringer i Göteborg-protokollen.

Luftkvalitetsdirektivet Direktivet stiller kvalitetskrav til den luft, borgerne indånder udendørs på offentligt tilgængelige steder, f.eks. langs veje, og lægger begrænsninger på indholdet af farlige stoffer. De fleste kvalitetskrav er fastsat ud fra anbefalinger fra Verdenssundhedsorganisationen, WHO. En af svaghederne ved direktivet er dog, at det ikke indeholder specifikke krav til de særligt sundhedsskadelige små udstødningspartikler (sodpartikler) fra trafik, men kun til større støvpartikler, der primært stammer fra baggrundsforurening i andre lande. Derfor er medlemsstaterne ikke særligt tilbøjelige til at gøre en indsats for at mindske forureningen med sodpartikler. Problemet kan løses ved at lave en grænseværdi for udstødningspartikler (sodpartikler), når direktivet skal revideres næste gang. Det sker dog formentlig først i 2018.

EURO-norm systemet

EURO-normsystemet blev indført i 1990 og fastsætter maksimumsværdier for indholdet af skadelige stoffer i udstødningen fra personbiler og tunge køretøjer i forbindelse med typegodkendelse. EURO-normsystemet, har været med til at fjerne skadelige partikler og gasser fra luften og dermed medvirket til at forbedre miljøet markant, f.eks. ved at indføre katalysatorer på alle nye benzinbiler og filtre på alle nye lette dieslbiler. Normerne bliver løbende strammet. Fra 1. januar 2014 vil alle nye tunge køretøjer således have partikelfilter i henhold til kravene i euro-6.

Andre direktiver.

En lang række særlige direktiver regulerer forurening fra forskellige kilder, f.eks. tog, landbrugs- og entreprenørmaskiner, kraftvær-

ker, brændeovne m.v. Specielt direktiverne om køretøjer og kraftværker har medført meget stor reduktion af luftforurening - men kun for nye køretøjer og nye eller ombyggede anlæg.

Det Økologiske Råds anbefalinger om luftforurening

Det ville være et stort fremskridt for folkesundheden, hvis de eksisterende direktiver blev håndhævet, og hvis Kommissionen hurtigere sagsøgte medlemsstater, der ikke opfylder direktiverne. Der bør desuden indføres højere bøder for overtrædelser.

Det nye *NEC-direktiv* bør stille specifikke krav til mængden af sodpartikler (black carbon) i emissionsluft. Reglerne bør generelt skærpes - også mere end det er foreslået i Göteborg-protokollen (FN). Der er nemlig fortsat store problemer med luftforurening i det såkaldte "business as usual" scenarie til trods for, at EU automatisk vil opfylde protokollens mål, når de tiltag, som allerede er besluttet, bliver virkeliggjort.

Når *Luftkvalitetsdirektivet* bliver revideret næste gang, skal der laves grænseværdier for udstødningspartikler, målt som f.eks. ultrafine partikler, black carbon eller elementary carbon. Kravene til fine partikler skal være så skrappe, at 2020 målet på området kommer i overensstemmelse med WHO's nye anbefalinger. Muligheden for at få dispensation fra kvalitetskravene bør indskrænkes markant. Endelig bør direktiver til kilderegulering tage udgangspunkt i, at "best available technology" skal tages i brug hurtigere og med meget færre dispensationsmuligheder.

Transportens miljøbelastning i EU

Mobiliteten i samfundet er vigtig for økonomien, for beskæftigelsen og for den enkelte borgers følelse af frihed. Transportsektoren udgør 10 pct. af økonomien i EU og beskæftiger 10 millioner mennesker. Men transportsektoren udgør også et grænseoverskridende miljøproblem. Farlige stoffer og fine partikler i udstødningsgasserne er en trussel mod sundheden (se kapitlet *Luftkvalitet i EU*), og i og med biler, lastvogne, tog, busser og de fleste andre køretøjer primært kører på fossile brændsler, bidrager transportsektoren også med et betydeligt udslip af klimaskadelig CO₂. Transportsektoren tegner sig for godt 25 pct. af EU's samlede klimagasudslip. Heraf står vejtransporten for omkring 70 pct., mens skibsfart og luftfart hver især står for 10-12 pct. Samtidig er det den eneste sektor, hvor CO₂-udslippet fortsat stiger. Som en del af klima- og energipolitikken skal transportsektorens CO₂-udslip imidlertid reduceres 60 pct. inden 2050. Det bliver en stor udfordring, hvis det ikke må gå ud over mobiliteten i samfundet, og derfor er det helt afgørende med effektiv regulering på området.

De vigtigste reguleringer på transport-miljøområdet

CO₂-emissionskrav til køretøjer

EU stiller gennem to forordninger krav til, hvor energieffektive nye person- og varebiler skal være. Dette gøres ved at opgøre CO₂-udledningen pr. kørt kilometer, da denne svarer til brændstofforbruget for biler med forbrændingsmotor. I 2020 må nye biler i gennemsnit udlede 95 g CO₂ pr. km, mens varebiler må udlede 147 g CO₂/km. Til sammenligning kræver

EU max. 130 g CO₂ pr. km for nye personbiler i 2015. Målet udmøntes for hver enkelt producent og gradueres efter hvor tunge eller lette bilerne er. Der er tale om et meget lempeligt krav, og i Danmark blev det opfyldt allerede i 2011.

Flytrafik og kvotesystemet

EU har som den første aktør i verden taget initiativ til at indføre et kvotehandelssystem for al flytrafik både indenfor og til og fra EU. Det har taget mere end 15 år at nå så vidt. Flyselskaberne tildeles gratis CO₂-kvoter, og antallet vil blive sænket gradvist over tid. Reguleringen er trådt i kraft for flyruter internt i EU, men blev udsat for ruter til og fra EU. Dette skyldes kraftige protester fra bl.a. USA og Kina samt fra en række større amerikanske flyselskaber, og det er uvist, om og i givet fald hvornår EU vil lade denne del træde i kraft.

Vægt- og dimensionsdirektivet

Direktivet regulerer krav til lastbilers vægt og længde og gør dem dermed potentielt mere sikre og brændstoeffektive. Kommissionen har desuden foreslået regler om, at lastbiler skal designes mere aerodynamisk for at spare på brændstoffet, men der er stor uenighed om forslaget i Ministerrådet.

Brændstofkvalitetsdirektivet

Brændstofkvalitetsdirektivet kræver bl.a. at CO₂-forureningen fra benzin til diesel skal være 6 pct. mindre i 2020. Dette direktiv betyder sammen med VE-direktivet, at der nu skal tilsættes biobrændstoffer til benzin og diesel. Biobrændstoffer lavet på biologisk materiale som f.eks. raps, sukkerør (1. generation) eller halm (2. generation) anses for at være CO₂-

neutrale. Dette krav har allerede betydet øget produktion af biobrændstoffer og ført til mere forskning på området. Reguleringen er dog omdiskuteret, fordi der hidtil udelukkende har været tale om 1. generations biobrændstoffer, der beslaglægger landbrugsjord og fortrænger fødevareproduktion. Nogle biobrændstoffer udleder desuden mere CO₂ end benzin og diesel, når man også medregner den indirekte CO₂-belastning, der følger af en ændret brug af jorden (kaldet ILUC-faktoren). 2. generations biobrændsel bliver lavet på affald og restprodukter og er derfor mere acceptabel.

MAC-direktivet

Direktivet regulerer Mobile Air Conditioners (MACs), hvilket overvejende er aircondition i person- og varebiler. Direktivet kræver bl.a., at nye bilmodeller efter 1. januar 2013 og alle nye biler fra 2017 kun må bruge kølemedier med markant lavere drivhuseffekt end de nuværende.

TEN-T

Trans-European Transport Network (TEN-T) er et infrastrukturprogram, der skal udbygge infrastrukturen i EU. Flere forskellige økonomiske virkemidler bruges til at skabe en sammenhængende infrastruktur herunder særlige TEN-T-midler. Det incitament, som ligger i TEN-T, er af stor betydning for, hvilke infrastrukturprojekter der, gennemføres i EU. Dermed er programmet også vigtig for, hvor bæredygtig fremtidens transport bliver.

Energi-Mærkning

EU har krav om energimærkning af biler i forhold til deres CO₂-udledning, som ligger ud over de almindelige regler for energimærkning. Dette er et vigtigt redskab for bilkøberne, når de skal vurdere bilens miljøbelastning. Dæk er også omfattet af en fælles EU-energimærkning, fordi dæktyper har stor betydning for bilens energiforbrug.

Det Økologiske Råds vurderinger

Transportsektoren er EU's problembar nummer ét i forhold til CO₂-udledningen, bl.a. fordi der er stor politisk uvilje i medlemsstaterne mod at lægge restriktioner på bilisterne. Men hvis EU skal nå sine klimamål, er det vigtigt, at transportsektoren bliver betydeligt mere energieffektiv. Det kan bl.a. opnås gennem elektrificering. Elmotorer er ca. tre gange så effektive som forbrændingsmotorer, og desuden er elektrificeringen nødvendig for, at endnu større mængder strøm produceret på vind og andre vedvarende energikilder kan integreres i energisystemet.

Der er brug for bindende mål i EU for bl.a. el- og hybridbiler, samt mål for en yderligere elektrificering af jernbanenettet. 2. generations biobrændstoffer kan også spille en stor rolle – ligesom biogas til tunge køretøjer – men det er vigtigt, at EU stopper sin støtte til 1. generations biobrændsel, fordi det ikke er bæredygtigt som energikilde.

EU & miljøet er udgivet af Det Økologiske Råd med støtte fra Europeanævnets, Energifondens, Velux Fonden og Villum Fonden, og er først og fremmest tiltænkt studerende, men alle der interesserer sig for klima og miljø i europæisk sammenhæng kan have udbytte af at læse med.

Læs mere her:

Det Økologiske Råd www.ecocouncil.dk

Europeanævnets www.europa-naevnet.dk

Folketingets EU-oplysning www.eu-oplysningen.dk

EU & miljøet

Den danske miljølovgivning er i høj grad påvirket eller direkte bestemt af beslutninger i EU. Det gælder på så forskellige områder som sprøjtning i landbruget, kvælstofpåvirkning af vandmiljøet, CO₂-udledning og energibesparelser, regler for kemikalier i alle mulige produkter, luft- og støjbelastning i boligkvarter og meget mere.

EU & miljøet giver grundlæggende indsigt i, hvordan EU-lovgivning regulerer fem af de vigtigste politikområder: Klima og energi, kemikaliepolitik, landbrug og natur samt trafik og luftforurening. Hæftet giver desuden læseren overblik over de vigtigste udfordringer, viser hvordan lovgivningen har udviklet sig på de fem områder og bidrager med en vurdering af, hvad der bør ændres og gøres bedre i fremtiden.

DET ØKOLOGISKE RÅD

Fremtidens miljø skabes i dag